

Vətənin cənub-qərbində, dağlıq ərazidə yerləşir Laçın. Şimal- dan Kəlbəcər, şərqdən Xocalı, Şuşa və Xocavənd, cənubdan Qubadlı rayonları ilə qardaşlaşmış, qərbdən Ermənistanla həmsərhəddir. Laçın düşmənlə Qarabağ arasındaki keçilməz səddir, alınmaz qalasıdır. Adına nəğmələr oxunan, işgalinə bayatılar düzülen Laçın 28 il əsərət altında qaldıqdan sonra müzəffər Azərbaycan ordusu tərəfindən heç bir itki verilmədən azad edildi.

Qurulu rayonu işgal edib xarabalığı təhvıl verdilər

Azərbaycan Ordusu tərəfindən Ermənistanın 2020-ci il sentyabrın 27-də olan təcavüzüne qarşı başlanan əks-hükum əməliyyəti 2020-ci il noyabrın 9-da böyük Zəfərlə başa çatdı. Ardıcıl olaraq torpaqlarımızın işgalindən azad edilməsi düşmən ölkədə şok effekti yaratdı. Noyabrın 8-də Şuşanın işğaldan azad edilməsi ilə müharibədə məglub olduğunu qəbul edən Ermənistan mecburiyyət qarşısında qalaraq kapitulyasiya aktına imza atdı. Sənədə görə Ağdam, Kəlbəcər rayonu və Laçın rayonları Azərbaycana qaytarıldı. Beləliklə, Laçının 28 illik işğalına 2020-ci il dekabrın 1-də son qoyuldu. Azərbaycan Ağdam, Kəlbəcər və Laçın rayonlarının işgalindən azad edilməsinə heç bir itki vermədən nail oldu.

İşgal edərkən qurulu evlər, hazır təsərrü-

Qarabağın mərdlik qalası -

Laçın

fatları ələ keçirən ermənilər bəyanatın imzalandığı gündən rayonun boşaldılmamasına dək olan 20 gün müddətində Laçında daşı-daş üstündə qoymadılar. İşgal müddətində Laçın şəhərini və rayonun yaşayış məntəqələrini talanıb, darmadağın edilib, tarixi, mədəni, dini abidələr, qəbiristanlıqlar yer üzündən silinib.

Laçının bütün infrastrukturunu məhv edilmişdi

"Böyük sevinc hissi ilə bildirirəm ki, Laçın rayonu işğaldan azad olundu. Bütün Azərbaycan xalqını bu münasibətlə ürəkdən təbrik edirəm. Laçın rayonunun işğaldan azad olunması tarixi hadisədir. Özü də bir gülə atmadan biz Laçın rayonunu qaytarıq. Düşməni buna məcbur etdik. Döyüş meydanda ələ edilmiş parlaq qələbə bu gözəl nəticəyə getirib çıxardı ki, üç rayonumuz - Ağdam, Kəlbəcər və Laçın bize qaytarıldı. Biz bu rayonları bir gülə atmadan, bir şəhidinə qaytarmışıq".

Müzəffər lider İlham Əliyev 2020-ci ilin 1 dekabrında televiziya ilə müraciətində Laçın rayonunun işğaldan azad edilməsi münasibətlə Azərbaycan xalqını belə təbrik etmişdi. İşğaldan azad edildikdən sonra Laçının şərəfinə Azərbaycan Respublikasında "Laçının azad olunmasına görə" medalı təsis olunub.

2021-ci ilin 21 sentyabrında Laçın şəhərində Azərbaycan Bayrağını ucaldan Prezident İlham Əliyev rayonda erməni vandaliz-

minin izlerinin silinmesi üçün dövlətin bütün gücünü səfərbər edəcəyindən dənişdi. Prezident bildirdi ki, Laçın şəhəri işğal altında olmuş bütün başqa yaşayış məntəqələri kimi erməni vandalizminə məruz qalıb: "Erməni vandalizminin təzahürləri her bir kənddə, hər bir şəhərdə var. Ağdam şəhəri tamamilə yarlı-yeysən edilib, Füzuli şəhəri də, həmçinin Cəbrayıllı şəhəri də, bütün kəndlər. Bəzi yerlərdə, o cümlədən Laçın şəhərində ermənilər qanunsuz məskunlaşma aparmışdır, Ermənistandan və dənənən dənənən xaricdən - Suriya və Livandan erməni əsilli insanları getirib burada qanunsuz yerləşdirmişdilər. Bu, hərbəi cinayətdir, bütün beynəlxalq konvensiyalarda hərbəi cinayət kimi təsbit edilir və bu cinayət dünya ictimaiyyətinin gözü qarşısında baş verib".

Qeyd edək ki, işğal dövründə Laçın şəhə-

rinin böyük hissəsi tamamilə viran qoyulub, dağıdırıldı. Ancaq bəzi yerlərdə qanunsuz məskunlaşma aparılıb. Dünya ictimaiyyəti, beynəlxalq təşkilatlar, Minsk qrupunun həmsərələri buna, sadəcə olaraq göz yumurdular. Azərbaycan toponimlərinin sıradan çıxarılmasına, tarixinin silinməsinə icazə verirdilər.

Ermənilər üçün Laçın niyə əhəmiyyətli idi?

Laçın dəhlizi Gorus - Şuşa - Kəlbəcər - Qubadlı arasında yerləşən strateji baxımdan çox əhəmiyyətli coğrafi ərazidir. Azərbaycan torpağı Laçının işğal edilməsi ermənilərin uzun illər ərzində qurdugu ən vacib plan idi. Onlar plan üzərində ilmə-ilmə işləmişdilər. Cənub Laçının ələ keçirilməsi Ermənistanın Qarabağ'a gedən yolu istədikləri kimi açılması demək idi. Laçının rayon statusu alması o vaxt ki Azərbaycan hakimiyətinin ermənilərin mənəfət niyyətinə qarşı hesablaşdı-

ğı en tutarlı manəe idi.

Ərazi etibarı ilə təbii resurslarla zənginliyi Laçın "koridor"unun əhəmiyyətini daha da artırır. Zəngəzur silsiləsinin bütün zirvə hissəsinin öz başlangıçlarını Laçın dəhlizində götürdüyündən desək, yanılmayıq. Bu dağ silsiləsi qalın olaqlı yaylaqlardan, böyük çinqlıqlardan, yeraltı və yerüstü mədənlərdən, mineral yataqlarından, silsilənin ətəkləri isə nadir növlü ağaclarla malik enliyarpaqlı məşələrdən ibarətdir. Laçının tarixi abidələri onun ömrünün eramızdan əvvələ qədər uzandıqdan xəber verir.

Laçın dəhlizi Qarabağla Zəngəzur arasında möhtəşəm bir körpü rolunu oynayır. Bu dəhlizə nəzərət kimi elindədirse, Qarabağ və Zəngəzur ərazilərinə də dikte edən təref odur. Faktiki olaraq, Laçın ərazisi olmadan Ermənistanın Qarabağı işğal altında saxlaya bilməsi hərbi cəhətdən mümkün deyil. Məhz bu səbəbdən Ermənistan Laçın "koridor"unu özü üçün vazkeçilməz hesab edirdi və geri verməmək üçün bütün mümkün və qeyri-mümkün vasitələrə əl atdırı.

Laçın yenidən quruldu

İşğaldən azad edilmiş ərazilərdə yenidənqurma, abadlaşdırma işləri dayanmadan aparılır. Gülebird kəndində Su Elektrik Stansiyasının açılışı oldu, üstlik bu Laçın rayonu işğaldan azad olunandan ay yarımdan sonra baş verdi. Dövlətimizin başçısı 2021-ci il av-

qustun 16-da Kəlbəcər və Laçın rayonlarına səfəri zamanı Kəlbəcər-Laçın avtomobil yolu üzərində inşa olunacaq tunelin və Laçın Beynəlxalq Hava Limanının təməlini qoyma. 2022-ci ilin 21 sentyabrında İlham Əliyev Laçın şəhərində inşa ediləcək "Laçın" qoşaq yarımtansiyasının təməlqoyma mərasimində iştirak etdi.

Laçın yenidən qurulur. Rayonun Zabux və Sus kəndlərinin layihələndirilməsi və ti-kintisi işləri ilə bağlı 2022-ci ilin dövlət büdcəsində 800 min vəsait ayrıldı. Laçın şəhərinin bütün infrastrukturunu yeniləndi- su xələri, kanalizasiya xələri, elektrik enerjisi xələri, tunellər salınır, beynəlxalq hava limanı tikildi, bu il istifadəyə veriləcəyi gözlənilir, 50 kilometrdən çox daxili yollar yenidən quruldu. Laçınlı ailələr geri qayıdır, məcburi köçkünlər öz torpaqlarına dönür. Bu gündək Laçında təxminən 600 ailənin, yəni 2090 nəfərin daimi məskunlaşması təmin edilib. Laçın rayonu region üçün mühüm coğrafi mövqeyə malikdir, həyata keçirilən bərpa və yenidənqurma işləri strateji mövqelərimizi da-ha da möhkəmləndirəcək.

Lalə Mehrali

